

Revisionsberättelse och årsrapport för kommunstyrelsen 2023

Begäran om yttrande från stadsrevisionen, revisorsgrupp 1
Svarstid den 6 september 2024

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som yttrande över stadsrevisionens årsrapport över 2023 års granskning av kommunstyrelsen hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Stadsrevisionen i Stockholms stad (revisionskontoret) har överlämnat årsrapport 2023 till kommunstyrelsen för yttrande. I årsrapporten sammanfattas revisionskontorets granskningar och bedömningar under det gångna året.

Stadsledningskontorets har fått tillfälle att faktagranska årsrapporten.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret kommenterar i sitt svar ett urval av revisionskontorets synpunkter.

Föredragande borgarrådets synpunkter

I Revisionsrapport och årsberättelse för kommunstyrelsen 2023 redovisar stadsrevisionen sina slutsatser utifrån genomförda granskningar. Tillsammans med de kommentarer som stadsledningskontoret ger med anledning av granskningen, utgör dessa dokument viktiga underlag för det fortsatta arbetet med att styra staden. Det är angeläget att staden styrs på ett ändamålsenligt och ekonomiskt effektivt sätt.

Revisionen pekar på vikten av att arbetet med att hålla tillbaka investeringskostnader intensifieras och noterar samtidigt de insatser som redan gjorts på området. Det är uppenbart, givet den otillräckliga kostnadskontroll och transparens som präglat vissa

av de större projekten tidigare år, att insatser behöver vidtas. Det är glädjande att revisionen nu noterar de steg som tagits och det utvecklingsarbete som pågår. Det kommer med stor sannolikhet krävas fler insatser för att säkra en bra kostnadskontroll i projekt och att beslut om nya investeringar hålls i nivå med vad som är ekonomiskt hållbart.

Likaså är det angeläget att fortsatt arbeta mot välfärdsbrottslighet och som stadsledningskontoret redovisar pågår en rad insatser. Utöver dessa är det också värt att notera att den politiska ambitionen att återta den demokratiska kontrollen över välfärden och därigenom stärka rådigheten och verksamhet i egen regi innebär att grunden för välfärdsbrottsligheten minskas. Det arbetet behöver fortsätta under kommande år.

Slutligen vill jag instämna i revisionens åsikt att det är viktigt att bedömningen av måluppfyllelse inte ensidigt grundas på en typ av kriterier. Här finns ibland svårigheter att finna indikatorer som svarar mot målen och dessutom är mätbara med en rimlig kostnad och effektivitet. Det är icke desto mindre glädjande att konstatera att måluppfyllelsen gällande äldreomsorgen framgent kommer vara mindre avhängig brukarundersökningar och istället anta ett bredare perspektiv.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stockholm den 28 augusti 2024

Karin Wanngård

Bilaga

Revisionsberättelse och årsrapport för kommunstyrelsen 2023, dnr KS 2024/535-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Revisionskontoret lyfter att det för individ- och familjeomsorg finns behov av att utveckla arbetet med handläggning och utredning utifrån inkomna orosanmälningar. Vi delar denna bild och det bekräftas också av slutsatserna från Socialtjänstinspektörernas granskning.

Socialtjänstinspektörernas granskning har visat att det utifrån en femtedel av orosanmälningar som inte ledde till utredning fanns kvarstående frågor och oro eller så pass allvarliga uppgifter att det borde ha föranlett utredning omedelbart. Detta får anses vara en hög andel. Nästan alla dessa orosanmälningar hade dessutom inkommit från verksamheter med anmälningsskyldighet. Av granskningen framgick även att resurser läggs på att förhandsbedöma orosanmälningar som istället direkt borde

överlämnats till utredningsgrupperna. Tid kan här frigöras till att hinna med annat som behöver prioriteras ovan.

Revisionskontoret konstaterar att de mål som mäter elevers kunskaper, trygghet och studiero inte uppnås fullt ut. Vi har tidigare lyft de väldigt låga siffror för trygghet och studiero som uppmätts i årskurs 5 och 8. Vi har även lyft förslag om ett antal åtgärder, till exempel införandet av studieroteam, för att främja skolfriden och kunskapsresultaten. Men hittills lyser majoritetens ambitioner för att stävja stöket i skolan med sin frånvaro.

Kommunstyrelsen

Reservation av Christofer Fjellner, Johan Paccamonti och Jonas Nilsson (alla M) enligt följande.

1. Att delvis godkänna föredragande borgarråds förslag till beslut
2. Att därutöver anföra

I Revisionsrapport och årsberättelse för Kommunstyrelsen 2023 redovisar stadsrevisionen sina slutsatser utifrån genomförda granskningar.

Vad gäller stadens ekonomi gör revisionen bedömningen att den kommunala koncernen bara delvis har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. God ekonomisk hushållning uppnås delvis. Det beror bl.a. på att det finns många pågående investeringar som inte genomförs inom den ram som kommunfullmäktige beslutat om för respektive projekt. Fördyringarna kan inte bara förklaras av inflationen, utan beror också på bristande styrning och kostnadskontroll. Fördyringarna uppgår sedan Socialdemokraterna tog över styret 2022 till närmare 30 miljarder kronor.

Kommunkoncernens investeringar finansieras delvis av egna medel och delvis av lån. Under 2023 var egenfinansieringsgraden 60 procent, jämfört med 113 procent året innan. Den totala låneskulden har ökat med 6,4 mdkr 2023 jämfört med året innan.

Mot bakgrund av detta vill vi inskräpa vikten av att Socialdemokraterna agerar på revisionens tydliga uppmaning att stärka den kommunala koncernens förmåga att genomföra omfattande investerings- och verksamhetsprojekt. Stadens skuldutveckling måste bromsas och det behövs en långsiktigt hållbar ekonomisk politik. Detta kommer att kräva prioriteringar och effektiviseringar, såväl som en långsiktigt hållbar finansiering av välfärdsåtagandet.

Avslutningsvis är det beklagligt att Socialdemokraterna underfinansierar skolan. Resultat för 2023 visar att de kommunala grundskolorna redovisar ett underskott på cirka 220 mnkr. Även de kommunala gymnasieskolorna redovisar ett underskott på ca 50 mnkr. Skolan är en kommunal kärnverksamhet och att Socialdemokraterna inte ger den tillräckligt mycket pengar är ett svek mot Stockholms elever och föräldrar.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Stockholm står inför betydande utmaningar som kräver ansvarstagande och effektiv styrning. Centerpartiet ser med oro på den stigande skuldutvecklingen och de brister inom flera centrala områden som revisorerna påtalar.

Revisionskontorets rapport visar att staden har misslyckats med att upprätthålla en strikt kostnadskontroll i stora investeringsprojekt. Detta har lett till betydande budgetöverskridanden som äventyrar Stockholms långsiktiga finansiella stabilitet och begränsar möjligheterna till framtida investeringar, särskilt inom områden som är avgörande för hållbar utveckling. Vi saknar tydliga och konkreta åtgärder från den politiska majoriteten för att komma till rätta med dessa problem.

Trots att vissa åtgärder har vidtagits för att motverka välfärdsbrottslighet, är dessa insatser långt ifrån tillräckliga. Välfärdsbrott undergräver förtroendet för det offentliga systemet och dränerar resurser som annars skulle gå till behövande. Det krävs en mer proaktiv och omfattande strategi för att identifiera och förhindra oegentligheter, inklusive förbättrad upphandling och stärkt avtalsuppföljning.

Centerpartiet delar i stor utsträckning majoritetens målsättningar och visioner inom klimat- och miljöområdet. Därför är vi både oroad och besvikna över den låga måluppfyllelsen. Mätmetoder och indikatorer behöver vidareutvecklas för att säkerställa att stadens miljömål kan nås. Att sätta upp höga mål är inte tillräckligt; det krävs också målmedvetna, konkreta insatser för att nå dem. Vi behöver betydligt mer handlingskraft, och det är avgörande att det offentliga i större utsträckning krockar arm med näringslivet för att lyckas.

Centerpartiet har tidigare anmärkt att de satta målen för äldreomsorgen är svåra att mäta och att kvaliteten i de mätningar som görs många gånger är bristfällig. Det har funnits tillfällen då mål har markerats som uppnådda fast så inte alls är fallet. Det medför att det är väldigt svårt att veta om, de av politiken satta, målen faktiskt ger önskat resultat. Det behövs en mer systematisk uppföljning av äldreomsorgen för att säkerställa att äldre får den omsorg och trygghet de förtjänar och har rätt till.

För att Stockholm ska kunna utvecklas hållbart och ekonomiskt stabilt krävs ansvarstagande och förmåga att prioritera. Centerpartiet vill arbeta för ett grönt, levande och tryggt Stockholm, för en ekonomisk hållbar och innovativ storstad för framtiden.

Ersätтарыttrande av Nike Örbrink (KD) enligt följande.

Kommunal verksamhet ska bedrivas med en god och ansvarsfull ekonomisk hushållning. Varje skattekrona ska användas ändamålsenligt och ge så stor effekt som möjligt. Ty varje förslösad skattekrona är en stöld från folket.

Stadens revisorer pekar på att det visserligen finns en tydlig struktur för kommunstyrelsen att styra och följa upp fullmäktiges mål, däremot är styrsignalerna

många vilket försvårar för stadens verksamheter att prioritera. I vissa fall saknas dessutom tillräcklig rådighet att uppnå fullmäktiges målsättningar. Vi noterar framförallt de större avvikelserna inom bland annat klimat och miljö. Måluppfyllelsen är mycket låg: enbart 9 av stadens 35 indikatorer uppnår fullmäktiges mål. Här behöver staden få till bättre och mer ändamålsenliga åtgärder för ett grönare Stockholm. En viktig förutsättning för detta är mätbarhet för att säkerställa önskade effekter inom områden där staden har rådighet.

Vidare noterar vi att verksamhetsområdet äldreomsorg inte uppnås till fullo: enbart 1 av stadens 7 indikatorer uppnår fullmäktiges mål. En beklaglig utveckling av en kärnverksamhet riktad mot en särskilt sårbar målgrupp i staden. Styrningen av stadens hemtjänst behöver skärpas och bristerna i följsamheten av basala hygienrutiner inom både hemtjänst och vård- och omsorgsboenden behöver åtgärdas.

Revisionskontoret lyfter att det för individ- och familjeomsorg finns behov av att utveckla arbetet med handläggning och utredning utifrån inkomna orosanmälningar. Vi delar denna bild och det bekräftas också av slutsatserna från Socialtjänstinspektörernas granskning. Granskingen har visat att det utifrån en femtedel av orosanmälningar som inte ledde till utredning fanns kvarstående frågor och oro eller så pass allvarliga uppgifter att det borde ha föranlett utredning omedelbart. Detta får anses vara en hög andel. Nästan alla dessa orosanmälningar hade dessutom inkommit från verksamheter med anmälningsskyldighet. Av granskingen framgick även att resurser läggs på att förhandsbedöma orosanmälningar som istället direkt borde överlämnats till utredningsgrupperna. Tid kan här frigöras till att hinna med annat som behöver prioriteras ovan.

Revisionskontoret konstaterar att de mål som mäter elevers kunskaper, trygghet och studiero inte uppnås fullt ut. Vi har tidigare lyft de väldigt låga siffror för trygghet och studiero som uppmätts i årskurs 5 och 8. Vi har även lyft förslag om ett antal åtgärder, till exempel införandet av studieroteam, för att främja skolfriden och kunskapsresultaten. Men hittills lyser majoritetens ambitioner för att stävja stöket i skolan med sin frånvaro.

Stockholm befinner sig i en mycket investeringsintensiv fas samtidigt som kapitalkostnaderna ökar i snabb takt. Vi noterar med stigande oro att skuldutvecklingen fortsätter med risk att det på sikt kan komma att påverka stadens kreditvärdighet. Under mandatperioden förväntas stadens samlade låneskuld passera 100 miljarder kronor. Det är av yttersta vikt att staden säkerställer ett effektivt och tillitsfullt samarbete mellan större projektets olika aktörer och tydligare politisk styrning med kontrollstationer, när risken för förseningar och fördyringar uppenbaras. Vidare behöver stadens externa lånefinansiering minska genom att gå vidare med nödvändig avyttring av icke-strategiska fastigheter. Avslutningsvis instämmer vi i revisorernas kritik mot stadens brister i arbetet mot välfärdsbrottslighet. Det är ytterst anmärkningsvärt att Socialdemokraternas svar på problemet är socialiseringar trots att brottsligheten återfinns inom såväl extern- som egen regi.

Ärendet

I årsrapporten redogör revisionskontoret för sin samlade bedömning av kommunstyrelsens övergripande styrning, samordning och uppsikt över den kommunala koncernens verksamhet.

Revisionskontorets bedömning är att den kommunala koncernen delvis har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. God ekonomisk hushållning uppnås delvis.

Revisionskontorets bedömning är att kommunstyrelsens övergripande styrning, samordning och uppsikt i huvudsak varit tillräcklig.

Revisionskontorets bedömning är att stadens årsredovisning 2023, i allt väsentligt har upprättats i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning samt följer god redovisningssed. Såväl stadens som den kommunala koncernens räkenskaper ger en i huvudsak rättvisande bild av årets resultat och ställning. Räkenskaperna bedöms i allt väsentligt vara rättvisande

God ekonomisk hushållning och finansiella mål

Revisionskontoret har granskat stadens följsamhet gentemot kommunfullmäktiges finansiella mål samt om verksamheten har bedrivits med god ekonomisk hushållning.

Revisionskontoret bedömer att verksamheten delvis har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, detta till följd av avvikelser inom investeringsverksamheten samt måluppfyllelsen avseende inriktningsmål med tillhörande verksamhetsområdesmål och indikatorer. Revisionskontoret gör bedömningen att god ekonomisk hushållning följaktligen uppnås delvis.

Revisionskontoret konstaterar att kommunstyrelsen i Stockholms stads årsredovisning 2023 bedömer att god ekonomisk hushållning uppnås samt att de tre inriktningsmålen och de sex finansiella målen vägs in i bedömningen.

Revisionskontoret konstaterar att i begreppet god ekonomisk hushållning ingår att vara sparsam med resurser och värna kommande generationer. I årsrapporten lyfts att fördyringar i investeringsprojekt har redovisats under 2023, men även tidigare år, och att det finns pågående investeringar som inte är möjliga att genomföra inom kommunfullmäktiges beslutade ram för respektive projekt. Revisionskontoret nämner särskilt projekten Stockholms framtida avloppsrening och Slussen. Revisionskontoret skriver att årets avvikelser sammantaget summerar till mångmiljardbelopp och att investeringsverksamheten därmed inte har genomförts med tillgängliga resurser.

Revisionskontoret beskriver att avvikelser i investeringsprojekt som innebär att de inte är möjliga att genomföra inom ram för ursprungliga genomförandebeslut riskerar att påverka stadens framtida finansiella ställning och investeringsutrymme.

Revisionskontoret noterar att årets resultat visar på ett överskott och att staden därmed har uppnått en ekonomi i balans för 2023. Revisionskontoret anser att

verksamheten har en god följsamhet till kommunfullmäktiges inriktningsmål och att nämnderna visar på en god budgetföljsamhet. Vidare konstateras att staden har en stark finansiell ställning.

I årsrapporten konstateras att fem av stadens sex finansiella mål nås. Det mål som inte uppnås är kapitalkostnadernas andel av nettodriftkostnader. Revisionskontoret noterar att de finansiella målen, med undantag av soliditet, i huvudsak ger en bild av nuläget på balansdagen. Inget mål är inriktat mot investeringars budgetföljsamhet, framdrift eller framtida driftkostnadspåverkan. Revisionskontoret lyfter att det inte finns någon koppling till skuldutveckling eller i vilken utsträckning som exploateringsverksamheten bidrar till det ekonomiska resultatet. Revisionskontoret anser att de finansiella målen inte ger en heltäckande bild av stadens finansiella läge.

Kommunstyrelsen rekommenderas att se över på vilket sätt de finansiella målen kan kompletteras med andra nyckeltal för att utveckla den långsiktiga ekonomiska styrningen. Det är viktigt att det finns en tydlig analys för hur valda nyckeltal och målvärden bidrar till en långsiktig hushållning av stadens resurser. Detta ska framgå av riktlinjer för god ekonomisk hushållning som kommunfullmäktige, enligt kommunallagen, ska besluta om.

System för intern kontroll och styrning

Revisionskontoret har granskat om kommunstyrelsens styrning, samordning och uppsikt varit tillräcklig.

Revisionskontoret bedömer att kommunstyrelsens övergripande styrning, samordning och uppsikt i huvudsak varit tillräcklig och drar slutsatsen att det finns ett övergripande system för att styra och följa upp att verksamheten lever upp till lagstiftning och kommunfullmäktiges målsättningar. Revisionskontoret anser dock att det finns några områden som behöver utvecklas.

Revisionskontoret anser att kommunstyrelsen behöver stärka den kommunala koncernens förmåga att genomföra omfattande investerings- och verksamhetsprojekt och lyfter att det under senare år finns exempel på projekt som väsentligt avviker från det ursprungliga investeringsbeslutet. Vidare anser revisionskontoret att beslutsunderlag som presenteras för kommunfullmäktige behöver bli tydligare, bland annat avseende vilka risker projekten har att hantera. Samtidigt noteras att det pågår ett utvecklingsarbete för att stärka den interna kontrollen avseende investeringar. Revisionskontoret anser det angeläget att utvecklingsarbetet fortgår.

Upphandling och avtalsuppföljning är ett annat utvecklingsområde, enligt revisionskontoret. Arbetet behöver stärkas för att förebygga och upptäcka oegentligheter samt brottsligt agerande.

Revisionskontoret konstaterar vidare att stadsledningskontoret saknar en uttalad AI-strategi och etiska riktlinjer.

Revisionskontoret anser att det, utifrån de lagkrav som ställs om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster, finns ett fortsatt behov av utveckling av informationssäkerhetsarbetet och arbetet med kontinuitetsplanering.

Årsredovisning och räkenskaper

Revisionskontoret bedömer att stadens årsredovisning 2023, i allt väsentligt, upprättats i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning samt följer god redovisningssed. Såväl stadens som den kommunala koncernens räkenskaper ger en i huvudsak rätt-visande bild av årets resultat och finansiella ställning.

Räkenskaperna bedöms i allt väsentligt vara rättvisande. De sammanställda räkenskaperna har upprättats enligt gällande lagkrav och Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer.

Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar är förenliga med årsredovisningens övriga delar och uppfyller de krav som ställs i lagstiftning samt följer RKR:s rekommendationer.

Revisionskontoret har vissa synpunkter och förslag. Bland annat noterar revisionskontoret att staden, likt tidigare år, redovisar vissa IT-kostnader som jämförelsestörande kostnader och anser att dessa enligt god redovisningssed ska redovisas som verksamhetens kostnader. Revisionskontoret noterar även avvikelser i bokföring av investeringar, vilka avser framförallt att aktivering, delaktivering och utrangering av investeringar inte skett vid rätt tidpunkt. Avvikelse har även noterats gällande klassificering och periodisering av offentliga och icke offentliga investeringsinkomster. Avvikelserna påverkar både intäkter och kostnader samt balansomslutning. Revisionskontoret rekommenderar staden att under 2024 säkerställa att redovisade investeringar är rätt klassificerade och periodiserade.

Mål för verksamheten

Revisionskontoret har granskat nämnders och bolagsstyrelsers följsamhet till kommunfullmäktiges mål för verksamheten.

Revisionskontorets granskning visar att styrelser och nämnder i huvudsak har en styrning och uppföljning som syftar till att uppnå kommunfullmäktiges mål och beslut.

Revisionskontoret drar slutsatsen att kommunstyrelsen har en tydlig struktur för att styra och följa upp kommunfullmäktiges mål och beslut för verksamheten. Revisionskontoret anser dock att det är många styrsignaler och att det för vissa mål är svårt att bedöma måluppfyllelsen då indikatorer inte alltid speglar resultatet av genomfört arbete.

Analys per verksamhetsområde

Revisionskontoret har analyserat hur staden utfört sitt åtagande för den kommunala kärnverksamheten (pedagogisk verksamhet och socialtjänst) samt områden som är

politiskt prioriterade (bostäder samt klimat och miljö). Utifrån analysen har revisionskontoret dragit slutsatser av vilka ett urval redovisas nedan.

Pedagogisk verksamhet

Revisionskontoret konstaterar att staden bedriver en förskoleverksamhet som i huvudsak svarar upp mot kommunfullmäktiges mål och uppdrag. Vidare konstateras att stadens grund- och gymnasieskolor delvis når upp till kommunfullmäktiges ambitioner men visar upp goda resultat i jämförelse med riket.

Revisionskontoret belyser att antalet barn (1-5 år) har minskat på senare år och att prognoser visar på en fortsatt minskning ytterligare något år samt att elever i grundskolan har minskat under 2023 för första gången på många år.

Revisionskontoret anser att nämnderna behöver hitta arbetssätt för att anpassa verksamheten och göra prioriteringar utifrån variationer i antal barn och elever, i syfte att minska risken för ekonomiska underskott.

Socialtjänst

Revisionskontoret konstaterar att under verksamhetsområdesmålet Stockholm ska vara en bra stad att åldras i – med god omsorg och stor trygghet uppnås en av kommunfullmäktiges sju indikatorer helt. Revisionskontoret lyfter att de indikatorer som kommunfullmäktige beslutat om till största del är resultat av enkätundersökningar som mäter brukarnas upplevelse.

För att utveckla äldreomsorgen och för att kunna bedöma om verksamheten uppnår kommunfullmäktiges ambitioner anser revisionskontoret att kommunstyrelsen behöver utveckla analysen i återrapporteringen till kommunfullmäktige.

Revisionskontoret konstaterar att orosanmälningarna för barn och unga har ökat under senare år och att drygt en tredjedel, i de fall utredning inleds, av utredningarna inte slutförs inom den lagstadgade gränsen om fyra månader. Revisionskontoret konstaterar att stadens kostnader för individ- och familjeomsorg understiger beräknad referenskostnad och saknar en tydlig förklaring till det.

Revisionskontoret anser att det inom individ- och familjeomsorgen bland annat finns behov av att utveckla arbetet med handläggning och utredning utifrån inkomna orosanmälningar. Revisionskontoret anser det viktigt att säkerställa att rapportering av kostnaderna sker på ett korrekt sätt och går att koppla samman med övergripande strategier för området.

Samhälle

Revisionskontoret konstaterar att kommunfullmäktiges höga målsättning för nyproduktion av bostäder inte uppnås för 2023 och att det finns risk för att det långsiktiga bostadsmålet inte heller kommer att nås. Omvärldsfaktorer påverkar. Långa ledtider och komplexiteten i stora projekt innebär att god samordning mellan nämnder och bolag är viktigt.

Revisionskontoret lyfter att måluppfyllelsen inom klimat- och miljöområdet är låg. För att förbättra möjligheten att följa utvecklingen och för att kunna utvärdera om önskade effekter av klimat- och miljöarbetet uppnås, är det av vikt att mätmetoder och indikatorer fortsätter utvecklas.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 10 juli 2024 har i huvudsak följande lydelse.

God ekonomisk hushållning och finansiella mål

Revisionskontorets slutsats: Kommunstyrelsen rekommenderas att se över hur de finansiella målen kan kompletteras med andra nyckeltal för att utveckla den långsiktiga ekonomiska styrningen. Det är viktigt att det finns en tydlig analys för hur valda nyckeltal och målvärden bidrar till en långsiktig hushållning av stadens resurser. Det ska framgå av riktlinjer för god ekonomisk hushållning som kommunfullmäktige ska besluta om.

Revisionskontoret beskriver att avvikelser i investeringsprojekt som innebär att de inte är möjliga att genomföra inom ramen för ursprungliga genomförandebeslut riskerar att påverka stadens framtida finansiella ställning och investeringsutrymme. Vidare lyfts att fördyringar i investeringsprojekt har redovisats under 2023 samt att det finns projekt som genomförs inom budget eller strax under budget. Revisionskontoret skriver att årets avvikelser sammantaget summerar till mångmiljardbelopp och att investeringsverksamheten därmed inte har genomförts med tillgängliga resurser.

Stadsledningskontorets svar: Stadsledningskontoret bedömer till skillnad från revisionskontoret att verksamheten har bedrivits med god ekonomisk hushållning och har värnat kommande generationer.

Stadsledningskontoret vill framhålla att revisionskontorets formulering gällande att årets avvikelser sammantaget summerar till mångmiljard belopp inte stämmer för budgetåret 2023. Avvikelse i denna storleksordning avser ett fåtal stora projekt. Det stämmer dock att det finns investeringsprojekt som under 2023 har begärt och erhållit reviderade genomförandebeslut som omfattar flera miljarder. Nämndernas och bolagsstyrelsernas investeringar har dock varit för sig och sammantaget utförts inom beslutad ram för år 2023.

Det stämmer att staden under 2023 har finansierat delar av investeringsverksamheten genom lån, i likhet med tidigare år, där målet är att staden ska ha en

egenfinansieringsgrad om 100 procent under en femårsperiod. Sedan 2023 pågår ett gediget analysarbete och samverkan inom den kommunala koncernen har utvecklats för att hålla nere stadens skuldutveckling. I utvecklingsarbetet ingår även att titta på lämpliga nyckeltal som komplement till stadens indikatorer.

Vid bedömning av god ekonomisk hushållning inkluderas uppfyllelse av kommunfullmäktiges verksamhetsmål, indikatorer och finansiella mål samt efterlevnad av bland annat stadens regler för ekonomisk förvaltning, finansieringsstrategi och investeringsstrategi, vilket framkommer av Stockholms stads budget 2024, sid. 31. Utifrån revisionskontorets synpunkter ser stadsledningskontoret att det kan finnas behov av visst förtydligande av bedömning av god ekonomisk hushållning samt förtydligande av kommunfullmäktiges riktlinjer. I syfte att förtydliga kommunfullmäktiges riktlinjer och tillämpningen av styrdokument har flera utbildningar avseende investeringsverksamheten genomförts under 2023. Förtroendevalda och tjänstepersoner i stadens nämnder och bolagsstyrelser har deltagit i utbildningarna, bland annat gällande investeringsstyrning, -uppföljning, och -redovisning samt gällande regelverk.

System för intern kontroll och styrning

Revisionskontorets slutsats: Arbetet med upphandling och avtalsuppföljning behöver stärkas för att förebygga och upptäcka oegentligheter samt brottsligt agerande

Stadsledningskontorets svar: Stadsledningskontoret har under året fortsatt utveckla arbetet för att motverka välfärdsbrottslighet. Bland annat har lärdomar, särskilt om avtalsuppföljning, dragits utifrån den granskning avseende välfärdsbrott inom lokalvård, initierad av inköpskategori Lokalvård, som slutrapporterades i början av 2023.

Revisionskontorets slutsats: Stadsledningskontoret saknar en uttalad AI-strategi och etiska riktlinjer.

Stadsledningskontorets svar: Stadsledningskontoret har under 2024 påbörjat ett arbete med att ta fram ett stöd för ansvarsfull användning av AI.

Revisionskontorets slutsats: Stadens informationssäkerhetsarbete och arbetet med kontinuitetsplanering behöver utvecklas.

Stadsledningskontorets svar: Stadsledningskontoret fortsätter utveckla stadens informationssäkerhet i nära samarbete med förvaltningar och bolag. Stadsledningskontoret ser ett behov av att tydliggöra kopplingen mellan kontinuitetsplanering för informationssäkerhet och RSA.

Årsredovisning och räkenskaper

Revisionskontorets slutsats: Revisionskontoret anser att vissa IT-kostnader inte ska redovisas som jämförelsestörande kostnader, utan som verksamhetens kostnader.

Stadsledningskontorets svar: Stadsledningskontoret delar inte revisionskontorets uppfattning. Gällande rekommendation har följande lydelse ”Jämförelsestörande poster är resultat av händelser eller transaktioner som inte är extraordinära, men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder”. Kravet på posterna är enbart att de ska vara jämförelsestörande till skillnad från extraordinära, där tre tydligt definierade villkor ska vara uppfyllda.

Revisionskontorets slutsats: Revisionskontoret har noterat avvikelser i bokföring av investeringar och rekommenderar staden att under 2024 säkerställa att redovisade investeringar är rätt klassificerade och periodiserade.

Stadsledningskontorets svar: Stadsledningskontoret instämmer i att staden behöver säkerställa att redovisade investeringar är rätt klassificerade och periodiserade. Under år 2024 går därför stadsledningskontoret igenom arbetet med avvikelserna samt följer upp arbetet med berörda nämnder för att säkerställa korrekt hantering i bokföringen av investeringar.

Mål för verksamheten

Revisionskontorets slutsats: Revisionskontoret anser att det för vissa mål är svårt att bedöma måluppfyllelsen då indikatorer inte alltid speglar resultatet av genomfört arbete.

Stadsledningskontorets svar: Samtliga målbedömningar av verksamhetsområdesmålen grundar sig på annan information och kunskap om verksamheten än endast indikatorers utfall eftersom indikatorer inte alltid speglar resultatet av utfört arbete. Inom stadens olika verksamheter skiljer sig möjligheterna åt att ta fram effektiva mätinstrument, t ex indikatorer, för uppföljning av målen. För att kunna ge en kvalitativ helhetsbild krävs därmed att fler aspekter lyfts in i målbedömningarna.

Målbedömningarna grundas därför på en sammanvägning av respektive måls indikatorer och aktiviteter, nämndernas bedömningar och analyser samt övrig väsentlig information angående verksamhetsområdet, vilket framkommer av stadens årsredovisning.

Analys per verksamhetsområde

Pedagogisk verksamhet

Revisionskontorets slutsats: Revisionskontoret anser att nämnderna behöver hitta arbetssätt för att anpassa verksamheten och göra prioriteringar utifrån variationer i antal barn och elever, i syfte att minska risken för ekonomiska underskott.

Stadsledningskontorets svar: Stadsledningskontoret delar uppfattningen att det finns fortsatt behov av anpassningar av verksamhet till följd av förändringar i barn- och elevantal. 2024 års befolkningsprognos förstärker detta ytterligare. Dock vill stadsledningskontoret betona att nämnderna vidtagit åtgärder för att anpassa verksamheten men ser också att detta är utmanande samtidigt som

kostnadsutvecklingen i övrigt har varit hög. Stadsledningskontoret vill även lyfta att kommunstyrelsen har viss beredskap för förändringar i variationer av antal barn och elever i och med de prestationsreserver som beslutas av kommunfullmäktige. Därutöver ger kommunfullmäktiges regler för resultatenheter en möjlighet för nämnderna att på kortare sikt hantera variationer och genomföra åtgärder som möjliggör långsiktiga anpassningar.

Socialtjänst

Revisionskontorets slutsats: Kommunstyrelsen behöver utveckla analysen i återrapporteringen till kommunfullmäktige. De indikatorer som kommunfullmäktige beslutat om är till största del resultat av enkätundersökningar som mäter brukarnas upplevelse.

Stadsledningskontorets svar: Stadsledningskontoret arbetar löpande med att utveckla målbedömning och analys inom samtliga verksamhetsområden. Inom äldreomsorgen stämmer det att flertalet indikatorer mäter brukarnas upplevelse genom enkätundersökningar. Stadsledningskontoret vill lyfta att det till 2024 har tillkommit en indikator kring andel sjuksköterskor inom särskilda boenden och att det nu därför är två av sex indikatorer för verksamhetsområdesmålet som rör annat än brukarnas upplevda kvalitet. Vidare vill stadsledningskontoret betona att målbedömningen även grundar sig på annan information och kunskap om verksamheten än just indikatorernas utfall.

Revisionskontorets slutsats: För individ- och familjeomsorg finns behov av att utveckla arbetet med handläggning och utredning utifrån inkomna orosanmälningar. Revisionskontoret anser det viktigt att säkerställa att rapportering av kostnader sker på ett korrekt sätt och går att koppla samman med övergripande strategier.

Stadsledningskontorets svar: Stadsledningskontoret instämmer i vikten av att kontinuerligt utveckla arbetet med handläggning och utredning utifrån inkomna orosanmälningar. Antalet inkomna orosanmälningar har på flera håll i staden ökat, bland annat till följd av ett närmare samarbete med polisen kring ungdomar i risk för kriminalitet, och det är ett viktigt verktyg för socialtjänsten för att upptäcka individer i behov av stöd. Stadsledningskontoret kan även konstatera att stadens placeringskostnader har ökat. Analys av kostnadsutveckling samt koppling till insatsernas syfte och effekter pågår såväl stadsövergripande som lokalt.

Samhälle

Revisionskontorets slutsats: Omvärldsfaktorer påverkar möjligheten att nå bostadsmålen på kort sikt och riskerar att även påverka stadens långsiktiga bostadsmål. Långa ledtider och komplexiteten i stora projekt innebär att god samordning mellan nämnder och bolag är viktigt.

Stadsledningskontorets svar: Stadsledningskontoret konstaterar, i likhet med revisionskontoret, att marknadsförutsättningarna kring bostadsbyggandet och det ekonomiska läget påverkar stadens möjligheter att nå uppsatta mål. Det handlar i stor

utsträckning om omvärldsfaktorer staden inte har rådighet över. Gällande vikten av god samordning instämmer stadsledningskontoret med revisionskontoret, och vill lyfta att det är ett arbete som pågår.

Revisionskontorets slutsats: För att förbättra möjligheten att följa utvecklingen inom klimat- och miljöområdet och kunna utvärdera om önskade effekter av klimat- och miljöarbetet uppnås, är det av vikt att mätmetoder och indikatorer fortsätter utvecklas.

Stadsledningskontorets svar: Stadsledningskontoret har utifrån budgetuppdrag 2023 och 2024 arbetat med framtagande av ett nytt miljöprogram och en ny klimathandlingsplan med 2030 som målar. Programmet och handlingsplanen innebär en väsentlig ambitionshöjning av stadens miljö- och klimatarbete. Målnivåer, indikatorer och åtgärder utvecklas kontinuerligt för att följa utvecklingen men också för att staden ska utgöra en föregångare i ett globalt perspektiv. Det innebär att målen även fortsatt kommer att vara svåra att nå även om ambitionen såklart är att de ska nås.